

สารนิพนธ์เรื่อง	ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
คำสำคัญ	ปัญหาการบังคับใช้/พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
นักศึกษา	ภัค พัฒนเพชร
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ จิตะสมบัติ
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2556

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครอง หรือดูแลของหน่วยงานรัฐ ความสำคัญของสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมือง ได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ดี การบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในปัจจุบันยังพบปัญหาและอุปสรรคอีกหลายประการ ดังนี้

ปัญหาการขัดกันระหว่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กับกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ที่ห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะคุ้มครองข้อมูลข่าวสารมิให้เปิดเผย เป็นเหตุหนึ่งที่เข้าข้อยกเว้นที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ครอบครอง หรือดูแลข้อมูลนั้นสามารถปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เมื่อบทกฎหมายเฉพาะได้บัญญัติห้ามมิให้เปิดเผยข้อความ แต่ในขณะเดียวกันก็สวนทางกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เห็นว่าข้อมูลข่าวสารนั้นสมควรเปิดเผย การใช้กฎหมายดังกล่าวจึงควรเป็นเช่นไร อีกทั้งยังมีปัญหาสถานะความเป็นที่สุดของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหากรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่อาจบรรลุเจตนารมณ์ของ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้ อีกรั้งยังพบปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจาก โครงสร้างขององค์คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ทำให้อาจถูกฝ่ายบริหารครอบงำ หรือแทรกแซงกระบวนการทำงาน หรือในการทำคำวินิจฉัยอาจขาดอิสระในการทำงาน ทำให้ ประชาชนอาจเกิดความเคลือบแคลงใจในการทำงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการว่า เอนเอียงเข้าหารัฐได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร โดยวิธีพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้บัญญัติไว้ใน ระเบียบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ วิธีพิจารณา และองค์คณะใน การพิจารณาและวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2542 ซึ่งออกตาม ความในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 38 ถูกบัญญัติอยู่ในรูปของ ระเบียบ อันเป็นเพียงกฎเกณฑ์ภายในของฝ่ายบริหาร ทำให้ประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอาจไม่เชื่อถือ รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอาจไม่ได้รับ ความคุ้มครองอย่างแท้จริง

ดังนั้น จากการศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จึงมีข้อเสนอแนะ โดยควรจรรยาบรรณให้ชัดเจนว่าข้อมูลข่าวสารใดได้รับความคุ้มครองมิให้เปิดเผยหรือ ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้ใช้บังคับ เฉพาะในกรณีที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายเฉพาะอื่น เป็นต้น โดยนำหลักกฎหมายของต่างประเทศ ที่ประสบผลสำเร็จในการบังคับใช้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการดำเนินการของรัฐและสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงควรกำหนดบทลงโทษไว้อย่าง ชัดเจนในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น การลงโทษทางวินัย หรือโทษทางอาญา หรือต้องชำระ ค่าปรับทางปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นการ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนากฎหมายและพัฒนาประเทศต่อไป

THEMATIC TITLE	PROBLEM ON IMPLANTATION OF OFFICIAL INFORMATION ACT, B. E. 2540
KEYWORDS	PROBLEM ON IMPLANTATION/OFFICIAL INFORMATION ACT, B. E. 2540
STUDENT	PHUK PATTANAPETCH
THEMATIC ADVISOR	ASSOCIATE PROFESSOR DR. NIPANT CHITASOMBAT
LEVEL OF STUDY	MASTER OF LAW PUBLIC LAW
FACULTY	FACULTY OF LAW SRIPATUM UNIVERSITY
YEAR	2013

ABSTRACT

The purpose of this Thesis is to study the problem on the enforcement of Official Information Act, B. E. 2540. Even though the Official Information Act, B. E. 2540 is the Law opening the opportunity to the people to have right of getting to know the information under the possession or in care of the State Organization; recognizing the importance of the right in getting to know of the information under the Constitution of B. E. 2550 (2007) which, in this connection, the right of getting to know the information is a basic right in democratic system to open the opportunity to the people to know of the information relating to the State's various operations in order that the people can express their opinions and exercise their political rights properly and accurately with the reality, however, the enforcement of Official Information Act, B. E. 2540, at present, has still been faced with many problems and hindrances as follows:

The conflict between Official Information Act, B. E. 2540 and the other specific laws which forbid the disclosures of the information in the case where the specific law has protected the information from being disclosed which is yet another reason where the information is categorized to be in line with the exception in which the State Organization or the State officials of the possessions of such information to refuse the disclosure of the information when the specific law has provided the provisions forbidding them to make such disclosure while, at the same instance, it is contradictory to the decision of Information Disclosure Decision Committee who is of the view that such information should be disclosed. Therefore, what should be the

proper rational be in exercising such law. In addition, there remains the problem on the status of finality of the decision of the Information Disclosure Decision Committee as well as the problem in the case where a State official or a State

Organization has not complied with the decision of the Information Disclosure Decision Committee, thus, making it impossible that the attainment in accordance with the intention of Official Information Act, B. E. 2540 cannot be met. Moreover, problems and hindrances arising from the organizational structure of the Official Information Committee have been found which may be dominated by the Administrative Faction or intervened into the working process or lack of independency in making the decision, in working and consequently causing the people to be possibly ambiguous with the performances of the Official Information Committee to be biased on the government's side. Furthermore, there remains the problem on the decision procedures of the Information Disclosure Decision Committee which provides under the Official Information Committee Regulation on the Power, Duty and Consideration Procedure and Panel of the Committee on the Consideration and Decision of the Information Disclosure Decision Committee, B. E. 2542 (1999) which is issued under Section 38 of Official Information Act, B. E. 2540 and provided in the form of the Regulation, which is merely an internal criteria of the Administrative Faction, thus, resulting in the people or related State Organization or State officials to have no trust and the rights and liberties of the people cannot be believed to be truly protectable.

Deriving from the study on the enforcement of Official Information Act, B. E. 2540, it is, therefore, recommended that an express clarity should be specified as to whichever the information should be protected from being disclosed or the provisions of Official Information Act, B. E. 2540 should be revised to enforce only specifically in the case where it is not contradictory to or inconsistent with the other specific law, etc., by adopting the principle of foreign law which is successful in the enforcement to be the guidelines on such revisions in order to make the intention of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B. E. 2550 attainable and that in order to achieve the optimum benefits in carrying out the operations of the State and rights and liberties of the people ensured, the Penalty Provision should be expressly stipulated in the case where a State official or a State Organization has not complied with the decision of the Information Disclosure Decision Committee: such as disciplinary or criminal actions or payments

of the administrative fines, etc., in order that the right in getting to know the information is truly made the basic right of the people and the opening of opportunity to the people to get to know the information in relation to the State's various operations to be guaranteed which will be indeed beneficial to the development of the law and the country in the future.